

Aanpak verbetering schoolaanwezigheid

*Procedures, taken, verantwoordelijkheden en
interventies*

SDCA, versie website
25-9-2025

Inleiding

Jongeren tussen de 5 en 18 jaar moeten onderwijs volgen. Soms is er een reden waarom ze (tijdelijk) niet naar school hoeven, bijvoorbeeld bij ziekte of religieuze feestdagen (Rijksoverheid, 2022). Schoolafwezigheid houdt in dat een leerling niet op school aanwezig is op momenten dat hij aanwezig moet zijn. Ongeoorloofde afwezigheid, oftewel spijbelen in de leerplichtige leeftijd (5 tot 16 jaar), is een overtreding van de Leerplichtwet. Jongeren tussen 16 en 18 jaar zijn kwalificatieplichtig. Van voortijdig schoolverlaten wordt gesproken wanneer een jongere het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie; dat wil zeggen zonder mbo-niveau 2-, havo- of vwo-diploma (OCW).

Regelmatige schoolafwezigheid verhoogt het risico op voortijdig schoolverlaten. Spijbelers vallen driemaal vaker uit dan niet-spijbelers (Kennisrotonde, 2019). In de rapporten die Marc Dullaert (2019) en René Peeters (2018) uitbrachten, pleiten zij ervoor het onderscheid tussen geoorloofd en ongeoorloofde afwezigheid af te schaffen. Zij geven aan dat alle e onmiddellijke en doelgerichte aandacht vraagt, omdat het een symptoom is van onderliggende problematiek en een voorbode van een zich verergerende situatie.

Bij afwezigheid met een onderliggende problematiek wordt er gesproken over signaalafwezigheid. Zo kan er sprake zijn van problemen bij de opvoeding, leren, motivatie, gezondheid. Ook kan er sprake zijn van gedragsstoornissen, een gebrekkige situatie thuis etc. Indien er sprake is van een onderliggend probleem kan het nodig blijken om externe hulp in te schakelen.

In schooljaar 2021-2022 is de proeftuin schoolaanwezigheid gestart om een verdere impuls aan preventief werken kunnen geven. Sinds schooljaar 2022-2023 neemt het Stedelijk Dalton College Alkmaar deel aan deze aanpak.

Met deze aanpak willen we de samenhang bevorderen in de aanpak van de verschillende aspecten, voor duidelijkheid zorgen en het gedrag structureel verminderen.

Uitgangspunten aanpak afwezigheid

In de aanpak van afwezigheid van het Stedelijk Dalton College Alkmaar staan daltonkernwaarden centraal: de leerling leert om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de voortgang van zijn leerproces, voor zijn handelen en voor de gevolgen daarvan binnen de geldende regels van het Stedelijk Dalton College Alkmaar. Ook leert hij om daarop te reflecteren. De mentor/coach begeleidt hem in dit proces. De aanpak van afwezigheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van leerling, school en ouders. Daarom worden ouders ook betrokken in de aanpak.

De afwezigheidsaanpak is vooral preventief: de aanpak is erop gericht de afwezigheid te verminderen. Verschillende onderzoekers wijzen op het belang van een goede registratie van afwezigheid zodat knelpunten geïdentificeerd en aangepakt kunnen worden, controle, en actie bij geconstateerde afwezigheid of uitval. Belangrijk is verder dat het afwezigheidsbeleid ook daadwerkelijk en consequent wordt uitgevoerd. Korte lijnen binnen het netwerk dat afwezigheid aanpakt, helpen hierbij.

We hanteren bij onze aanpak van afwezigheid de MAZL-criteria voortgezet onderwijs. MAZL staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen. Afwezigheid kan zoals eerder gezegd een signaal zijn van onderliggende problematiek. Daarom is het goed om deze snel in beeld te hebben. Dan kan er ondersteuning ingezet worden. Het is echter ook voor een deel repressief: als een leerling zich bij ongeoorloofde afwezigheid niet houdt aan de aanpak, dan volgt een sanctie en/of een melding bij leerplicht.

Betrokkenen

Naast de leerling, ouders en mentor zijn er ook anderen betrokken bij de afwezigheidsaanpak. Dit zijn:

- VC = aanwezigheidscoördinator
- DV = docent afwezigheid
- MV = medewerker afwezigheid
- AV = administratie afwezigheid
- OCO = ondersteuningscoördinator
- AL = afdelingsleider
- LLC = leerlingcoördinator
- Mentor = mentor of coach

Afkortingen

- OO = ongeoorloofd onbekend
- OS = ongeoorloofd spijbelen
- LO = te laat ongeoorloofd
- GT = ziekgemeld thuis
- GH = ziek naar huis

Schema interventies

	mentor-leerling	brief 1	mentor-leerling-ouder (telefonisch)	brief 2	mentor-leerling-ouder – AL/LLC (op school)	OCO/VC
5 dagen aaneengesloten ziek	x					
4e ziekmelding in 12 weken/ >6 dagen aaneengesloten ziek	x					
5e ziekmelding in 12 weken			x			
6e ziekmelding in 12 weken						x

3e keer spijbelen	x					
4e keer spijbelen		x	x			
5e keer spijbelen				x	x	
6e keer spijbelen						x

4e keer te laat	x					
6e keer te laat		x	x			
8e keer te laat				x	x	
10e keer te laat						x

2e keer in 9 weken toets gemist	x					
3e keer in 18 weken toets gemist			x			
4e keer in 18 weken toets gemist					x	

Literatuurlijst

Dullaert, M., m.m.v. Gedragswerk (2019). *De kracht om door te zetten: hoe kunnen we de impasse rondom thuiszitters doorbreken?* [Z.p.].

Peeters, R., Zunderdorp Beleidsadvies en management (2018). *Mét andere ogen: advies voor versnelling en bestendiging van de samenwerking onderwijs-zorg-jeugd.* [Z.p.]

Kennisrotonde. (2019, update 2021). *Wat zijn oorzaken van voortijdige uitval van leerlingen in het voortgezet onderwijs, en wat zijn effectieve interventies om deze uitval tegen te gaan?* (KR. 694). Den Haag: Kennisrotonde.

Rijksoverheid. (2022). *Geoorloofd schoolverzuim en spijbelen*. Geraadpleegd op 20 november 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/leerplicht/geoorloofd-schoolverzuim-en-spijbelen>